

Galatyaliklaroqa

Rosul Pawlus Galatiya elkisidiki jamaatlarga yazoqan məktup ••• Salamlar

¹ Mənki Pawlus, rosul bolqan (insanlar tərpidin əməs yaki insanlarning wasitisi bilən əməs, bəlki Əysa Məsih wə Uni əlgənlərdin tirildürgüqi Huda'Ata tərpidin təyinləngən)□

² wə mən bilən billə turuwatqan barliq qerindaxlardin Galatiya elkisidiki jamaatlarga salam. ³ Huda'Ata wə Rəbbimiz Əysa Məsihdin silərgə mehİR-xəpQət wə hatirjəmlik bolqay!■

⁴ U Huda'Atimizning iradisi boyiqə bizni bu hāzirqi rəzil zamandin kŭtkuzuxka Əzini gunahlirimiz ŭqŭn pida kildi;■ ⁵ Hudaqə barliq xan-xərəp əbədil-əbədgiqə bolqay, amin!

Birdinbir hux həwər

⁶ Silər əzŭnglarni Məsihning mehİR-xəpQiti arkilik Qaqiroquqining yenidin xunqə tez yiraklaxturup baxkiqə bir hil «hux həwər»gə əgixip ketiwatqininglaroqa intayin həyran qalmaktimən! ⁷ Əməliyəttə u heqkandak baxka «hux həwər» əməstur! — pəqətlə bəzi kixilər silərnə qaymakturup, Məsihning

□ **1:1** «Əysa Məsih wə Uni əlgənlərdin tirildürgüqi Huda'Ata...» — «əlŭmdin tirildürgüqi» — grek tilida: «əlgənlərdin tirildürgüqi». ■ **1:3** Rim. 1:7; 1Kor. 1:3; Əf. 1:2; 1Pet. 1:2. ■ **1:4** Mat. 20:28; Gal. 2:20; Əf. 5:2; Tit. 2:14; Ibr. 9:14.

hux həwirini burmilimakçi bolóan, halas. ■
 8 Lekin hətta biz özimiz bolayli yaki asmandin
 güxkən pərixta bolsun, birsi bizning silərgə
 jakarliqinimizóa ohximaydioan baxka bir
 «hux həwər»ni silərgə jakarlisa, bexioqa lənət
 yaósun! ■ 9 Biz burun eytkinimizdək, həzirmu
 mən xuni eytimənki, birsi silərnin qobul
 qilóininglaróa ohximaydioan baxka bir hux
 həwərni jakarlisa, bexioqa lənət yaósun!

10 Mən Hudani ixəndürüxüm kerəkmu yaki
 insanlarni ixəndürüxüm kerəkmu? Yaki in-
 sanlarni hursən qilixim kerəkmu? Mən in-
 sanlarni hursən qilixni nixan qilóan bolsam,
 Məsihning kuli bolmioan bolattim. □ ■ 11 Əmdi,
 i kerindaxlar, silərgə xuni ukturimənki, mən
 jakarlaydioan hux həwər insanlardin kəlgən
 əməs. ■ 12 Qünki mən uni insandin
 qobul qilóinim yok yaki birər kixi uni manga
 əgətkini yok, bəlki Əysa Məsih manga wəhiy
 arkilik yətküzgən. ■ 13 Qünki silər mening
 Yəhudiylarning diniy yolida kəndək həyat
 kəqürgənlikim toqruluk — mening Hudaning

■ 1:7 Ros. 15:1. ■ 1:8 2Kor. 11:4. □ 1:10 «Mən Hu-
 dani ixəndürüxüm kerəkmu yaki insanlarni ixəndürüxüm
 kerəkmu? Yaki insanlarni hursən qilixim kerəkmu?» —
 hux həwərni Huda Əzi bekitip əwətkən, əlwəttə. «Hux həwər»ni
 əzgərtimən, dəp ham hiyal qilóuqilar «Hudani ixəndürüxü»i
 kerək! Biraq wəzipimiz adəmlərni hux həwərni qobul qilixka
 ixəndürüxtur. «Mən insanlarni hursən qilixni nixan qilóan
 bolsam, Məsihning kuli bolmioan bolattim» — «Məsihning
 kuli» — Yəhudiylar arisida «kul»ning özining salahiyiti bar idi.
 Izzətlik adəmnin kuli boluxning əzi izzətlik ix. ■ 1:10 1Tes.
 2:4; Yak. 4:4. ■ 1:11 1Kor. 15:1. ■ 1:12 Əf. 3:3.

jamaatiga əxəddiy ziyankəxlik qilip uningoa buzoqunqilik qiləjanlikimni angliəansilər. □ ■

14 Həmdə mən Yəhudiylarning diniy yolida elimizdiki nuroqun təngtuxlirimdin helila aldida turattim wə ata-bowilirimning ən'ənilirini saqlaxka pəwqul'addə qizəqin idim.

15-16 Əmma anamning kərsikidin tartip meni Əzi üqün ayrip, mehir-xəpkiti arkilik meni qakiroqan Huda Əz Oqlini əllər arisida jakarlax üqün məndə uni axkarilaxni layiq kərginidə, mən heqkandak qan-ət igisi bilən məslihetləxməy, □ ■ 17 yaki Yerusalemoqa məndin ilgiri rosul boləjanlar bilən kərxüxkə barmay, bəlki udul Ərəbistanqa atlandim. Keyin Dəməxkə qaytip kəldim. 18 Andin

üq yildin keyin Yerusalemoqa Petrus bilən tonuxuxka bardim wə uning kəxida on bəx kün turdum. □ 19 Əmma xu qaoqda Rəbning inisi Yakuptin baxka rosullarning heqkaysisi bilən kərxüxmidim. □ 20 Mana, mening silərgə hazir yazəqinim Huda aldida heq yaloqan əməs!

□ **1:13 «Yəhudiylarning diniy yoli»** — grek tilida «Yəhudaizm». **«əxəddiy ziyankəxlik qilip...»** — yaki «taxkin qizəqinlik bilən ziyankəxlik qilip...». ■ **1:13** Ros. 8:3; 9:1; 22:4; 26:9; Fil. 3:6; 1Tim. 1:13. □ **1:15-16 «Huda Əz Oqlini əllər arisida jakarlax üqün məndə uni axkarilaxni layiq kərginidə...»** — «əllər» muxu yərdə «yat əlliklər», yəni «Yəhudi əməslər»ni kərsitidu. ■ **1:15-16** Ros. 9:15; 13:2; Mat. 16:17; Ros. 9:15; 13:2; 22:21; Gal. 2:8; Əf. 3:8. □ **1:18 «üq yildin keyin Yerusalemoqa Petrus bilən tonuxuxka bardim»** — «Petrus» rosul Petrus (baxka ismi «Kefas»). □ **1:19 «Rəbning inisi Yakup»** — okurmənlərnin esidə barki, Əysaning az degəndə tət inisi bar idi («Mat.» 13:55).

■ 21 Keyin, mən Suriyə və Kilikiyə ölkilirigə bardim. 22 Əmma Yəhüdiyədəki Məsihdə bolğan jamaətlər meni qirayimdin tonumaytti. 23 Ular pəkət burun bizgə ziyankəxlik kılğan adəmning özi xu qaşda yökətməkqi bolğan etiқadni hazır hux həwər dəp jakarlimakta, dəp angliqanidi; 24 xuningdək ular mening səwəbimdin Hudani uluqlidi.□

2

Yerusalemda turoqan rosullarning Pawlusni etirap qilixi

1 Yənə buningdin on tət yil keyin, mən Barnabas bilən Yerusalemoğa qıktim; Titusnimu həmrah kılıp bardim.□ ■ 2 Mən bir wəhiygə binaən xu yərgə barəqanidim; wə mən bikar qapmioqinimni yaki bikar qapmaywatqinimni jəzmləxtürüx üqün *Yerusalemdikilərnin*g aldida (əməliyəttə pəkət «jamaətninğ tüwrükliri»dəklərgə ayrim həlda) əllər arisida

■ 1:20 Rim. 1:9; 9:1; 2Kor. 1:23; 11:31; 1Tes. 2:5; 1Tim. 5:21; 2Tim. 4:1. □ 1:24 «xuningdək ular mening səwəbimdin Hudani uluqlidi» — grek tilida «xuningdək ular məndə Hudani uluqlidi».

□ 2:1 «Yənə buningdin on tət yil keyin..» — yəni bəlkim u Məsihgə etiқad kılqandin 14 yil keyin. «mən Barnabas bilən Yerusalemoğa qıktim; Titusnimu həmrah kılıp bardim» — bizningqə, bu «Ros.» 15:2də tiloqa elinqan səpər idi. Bəzi alimlar u ziyarətni «Ros.» 11:30 wə 12:25də tiloqa elinqan səpərnı kərsitidu, dəp qaraydu. ■ 2:1 Ros. 15:2.

jakarlaydioqan hux həwərnı bayan kıldım. □ ■
³ Nətıjıdə, hətta manga həmrah boləqan Titus Yunanlıq bolsımu, hətnını qəbul kılıxqa məjburlanmıdı; □ ■ ⁴ *xu qaoqdiki «hətnə» məsilisi*» bolsa, bizning Məsih Əysada muyəssər boləqan hərlükümüzni nazarət kılıx üqün arimizəqa soqunup kiriwaləqan, bizni kulluqqa qüxürüxməqci bolup, yaləqanqilik kıləqan sahta qerındaxlar tüpəylidin boləqanıdı. □ ■
⁵ Lekin biz hux həwərnıng həkikiti silərdin məhrum kılınmisun dəp ularəqa hətta bir saətqımu yol qoyəqinimiz yok; ⁶ lekin abruyluq həsabləqan adəmlərdin bolsa (mening

□ 2:2 **«mən bikar qapmioqinimni yaki bikar qapmay-watqinimni jəzmləxtürüx üqün Yerusalemdikilərnıng al-dıda ... əllər arisida jakarlaydioqan hux həwərnı bayan kıldım»** — «bikar qapmioqinim» wə «bikar qepiwatqinim» degən mənisi nemə bolatti? Pawlus əzining hux həwərnı jakarlay hizmitini «mening qepixim» yaki «yügürüxüm» dəp təswirləydu. U muxu yərdə baxqa rosullar bilən kəruxüxtiki məqsiti uning yətküzgən «hux həwər»ning toqra ikənlikini jəzmləxtürüx, xundakla ularnimu uning hizmiti toqruqluq hatırjəm kılıx üqün idi. ■ 2:2 Ros. 19:21. □ 2:3

«Nətıjıdə, hətta manga həmrah boləqan Titus Yunanlıq bolsımu, hətnını qəbul kılıxqa məjburlanmıdı» — «Yunanlıq» yaki «grek» — Yəni Yəhudi əməs, xuningdək hətnə kılinoqan kixi əməs. ■ 2:3 Ros. 16:3; 1Kor. 9:21.

□ 2:4 **«xu qaoqdiki «hətnə məsilisi» bolsa, ... yaləqanqilik kıləqan sahta qerındaxlar tüpəylidin boləqanıdı»** — bizningdə «hətnə məsilisi» (grek tilida «bu ix») yukiriki 3-ayəttə «manga həmrah boləqan Titus Yunanlıq bolsımu, hətnını qəbul kılıxqa məjburlanmıdı» deyilgən ix bilən baqlıq. Demək, əyni qaoqda bəzi «yaləqanqilik kıləqan sahta qerındaxlar» «xu yat əllik adəm hətnə qəbul kilmisa bolmaydu» degən pikirni otturiəqa qoyəqan bolsa kerək. ■ 2:4 Ros. 15:24.

ularning nemə ikənliki bilən karim yok; Huda heqkandak insanning yüz hatirisini kilmaydu!) — muxu abruyluk *ərbablar* dəp sanaloqanlarning mēndiki *hux həwərgə* qoxkini yok idi. □ ■ 7 Dəl əksiqə, hux həwəni hətne qilinoqanlaroqa yətküzüx wəzipisi Petruska tapxuruloqandək, hətnisizlərgə yətküzüx wəzipisi manga tapxuruloqan dəp tonup yetip □ 8 (qünki Petrusni hətniliklərgə rosulluqqa Küqləndürgüqi bolsa, menimu əllərgə *rosul boluxka* küqləndürgənidi), ■ 9 manga ata qilinoqan xu mehır-xəpkətne tonup yətkən «jamaətning tüwrükliri» hesablanoqan Yəqub, Kefas wə Yuħannalar bolsa, silər əllərgə beringlar, biz hətniliklərgə barayli dəp Barnabas bilən ikkimizgə həmdəmlik ong qolini berixti. 10 Ularning bizgə pəkət kəmbəoqəllərnə untumanglar degən birlə təlipi bar idi; mən dəl

□ 2:6 «**lekin abruyluk hesablanoqan adəmlər...**» — Pawlus bu səl kinayilikrək kərüngən gəpni ixlitixi bilən baxqa rosullarəqa yaki jamaətning aqsakəllirioqa hərmətsizlik kilməqci əməs, bəlki Galatyaliklarəqa (xundəqlə, bizlərgə!) insanlarni Hudadin yukiri qoymaslik kerək, dəp kərsətməqci. «**muxu abruyluk ərbablar dəp sanaloqanlarning mēndiki hux həwərgə qoxkini yok idi**» — grek tilida: «manga heqnersə qoxmidi». ■ 2:6 Qan. 10:17; 2Tar. 19:7; Ayup 34:19; Ros. 10:34; Rim. 2:11; Əf. 6:9; Kol. 3:25; 1Pet. 1:17. □ 2:7 «**dəl əksiqə, hux həwəni hətne qilinoqanlarəqa yətküzüx wəzipisi Petruska tapxuruloqandək, hətnisizlərgə yətküzüx wəzipisi manga tapxuruloqan dəp tonup yetip...**» — muxu ayətlərdiki «hətne qilinoqanlar» Yəhudiyəqlarni, «hətnisizlər» Yəhudiy əməslərnə kərsitidu, əlwəttə. ■ 2:8 Ros. 9:15; 13:2; 22:21; Gal. 1:16; Əf. 3:8.

bu ixʻka qizozin bolup keliwatattim. □ ■

Pawlusning Antakyada Petrusni ayiblixi

11 Birak, keyin Petrus Antakya xahirigə kəlgəndə, uning ayiblik ikənliki enik boləraqqa, mən uni yūzturanə ayiblidim. 12 Qünki

Yakupning yenidin bəzi adəmlər kelixtin ilgiri u yat əlliklər bilən həmdastihan bolənanidi; birak ular kəlgəndə, hətniliklərdin qorkup *xu qerindaxlardin* özini tartti. □

13 Həttə baxka Yəhudiy *qerindaxlar* uning bu sahtilikioʻa qoxulup kətti; həttə Barnabasmu azdurulup ularning sahtipəzlikigə xerik boldi.

14 Əmma mən ularning hux həwəning həkikiti boyiqə durus mangmioʻanlikini kərup, həmməylənning aldidila Petruska: «Sən Yəhudiy turup, Yəhudiylarning adətliri boyiqə yaximay, bəlki yat əlliklərdək yaxawatisən; xundak turukluk, nemixka sən yat əllikləрни

□ **2:10 «Ularning bizgə pəkət kəmbəoʻəllərni untumanglar degən birlə təlipi bar idi»** — mumkinqiliki barki, rosullarning Pawluska «kəmbəoʻəllər» toʻqruluk bolənan təlipi əzliri arisidiki, Yerusalem jamaitidiki kəmbəoʻəllərni təkitlep kərsətməqci.

■ **2:10** Ros. 11:30; 24:17; Rim. 15:25; 1Kor. 16:1; 2Kor. 8:1; 9:1. □ **2:12 «Qünki Yakupning yenidin bəzi adəmlər kelixtin ilgiri u yat əlliklər bilən həmdastihan bolənanidi»** — «Yakupning yenidin bəzi adəmlər» Yerusalemdin kəlgən Yəhudiy qerindaxlar idi. **«birak ular kəlgəndə, hətniliklərdin qorkup xu qerindaxlardin özini tartti»**

— «hətniliklərdin qorkup..»: — mumkinqiliki barki, muxu kixilər: «Yəhudiy əməslərnu hətnə qilinixi kerək» dəp oylioʻan. Omumən eytkanda «kona əhdə» boyiqə, Yəhudiylarning əslidə Yəhudiy əməslərnin yeməklirikini yeyixigə, ular bilən həmdastihan boluxka bolmaytti.

Yəhudiylardək yaxaxka zorlimaqdimusən?» — dedim, ■ ¹⁵ wə yənə: «Biz *ikkimiz* tuquluximizdinla Yəhudiymiz, «gunahkar dəp qaraloqan yat əlliklər»din əməsmiz, □ ¹⁶ lekin insanning həkkaniy kilinixini Təwrat qanunioqa əməl qilixka intilixliri bilən əməs, bəlki Əysa Məsihning etiqad-sadaqətliki bilən bolidu, dəp bilimiz. Xunga Təwrat qanunioqa əməl qilixka intilix bilən əməs, bəlki Məsihgə baqlanoqan etiqad bilən həkkaniy kiliniximiz üqün bizmu Məsih Əysaqqa etiqad kilduk — qünki heq ət igisi Təwrat qanunioqa əməl qilixka intilixliri

■ **2:14** Ros. 10:28. □ **2:15** «**Biz ikkimiz tuquluximizdinla Yəhudiymiz, «gunahkar dəp qaraloqan yat əlliklər»din əməsmiz...**» — Pawlusning muxu «gunahkar dəp qaraloqan yat əlliklər» degən sözliri bilən Petruska Yəhudiylarning ən'əniwiyl közqarixini yaki pozitisiyisini əslitidu. Yəhudiylar əzlimu gunahkarlar, əlwəttə!

bilən həkkanıy kılınmaydu» — dedim. □ ■

17 Əmma Məsihtə həkkanıy kılınixka izdənginimizdə, bizmu «gunahkar» dəp ispatlanoʻan bolsakmu, Məsih əmdi gunahning hizmitidə boluqumu?! Yak, hərgiz! □ 18 Əmma mən əslidə oʻulatkan nərsilərnı kaytidin qursam, əzümni *Təwrat kanunioʻa* hilaplık

□ 2:16 «**lekin insanning həkkanıy kılınixını Təwrat kanunioʻa əməl kılıxka intıxlırı bilən əməs, bəlki Əysa Məsihning etıqad-sadaqətlikı bilən bolıdu, dəp bilimız**»

— «Təwrat kanunioʻa əməl kılıxka intıxlırı bilən» degən ibarə grek tilida intayın kışkartılıp: «kanundiki əməllər bilən...» yaki «kanunioʻa karitiloʻan əməllər bilən» yaki «kanundin qıkkan əməllər» dəp ipadilınıdu. Bu ibarə «Rim.» 3:20, 28, «Gal.» 3:2, 5, 10dimu tepilıdu. İnsanning barlık «Təwrat kanunioʻa əməl kılıxka intıxlırı» əzining gunahka patkan bir gunahkar ikənlikini ispatlaydu, halas. «**insanning həkkanıy kılınixi ...bəlki Əysa Məsihning etıqad-sadaqətlikı bilən...**» — yaki «insanning həkkanıy kılınixi ... bəlki Əysa Məsihgə etıqad kılıx bilən...». «**Məsihgə baolanoʻan etıqad bilən həkkanıy kılıniximiz üqün bizmu Məsih Əysaoʻa etıqad kılıduq**» — «bizmu» — Pawlus Petruska söz kılıwatıdu, muxu səzi bilən ular ikkilisining Yəhudiylar ikənlikini közdə tutıdu.

■ 2:16 Ros. 13:38; Rim. 3:20,28; 8:3; Gal. 3:11; Ibr. 7:18. □ 2:17 «**Əmma Məsihtə həkkanıy kılınixka izdənginimizdə, bizmu «gunahkar» dəp ispatlanoʻan bolsakmu, Məsih əmdi gunahning hizmitidə boluqumu?! Yak, hərgiz!**»

— «bizmu «gunahkar» dəp ispatlanoʻan bolsakmu» — hər adəm hux həwərgə ixənsə, Hudaning nijatini qobul kılıxi üqün əwwal əzining gunahkar ikənlikini tonup yetixi, xundakla barlık gunahlırını ikrar kılıxi kerək, əlwəttə. Bu jəhəttə Yəhudiylar wə Yəhudıy əməslər arisida heqkandak pərk yok.

kiloquci döp ispatlap kersätkän bolimän. □
 19 Qünki mən Təwrat qanuni bilən Təwrat qanunioqa nisbätən öldüm; nətijidə, mən Hudaqqa yüzlinip yaxawatimän. □ ■ 20 Mən Məsih bilən billə krestlängən mən, lekin mana, yaxawatimän! Lekin yaxawatqini mən əməs, bəlki mändə turuwatqan Məsihdur. Wə mening həzir ətlirimdə yaxawatqan həyat bolsa, meni səygən wə mən üqün Özini pida qilqan Hudaning Oqlining iman-etiqadidindir.

□ **2:18 «Əmma mən əslidə oqlatqan nərsiləni kaytidin qursam, özümni Təwrat qanunioqa hilaplik kiloquci döp ispatlap kersätkän bolimän»** — «oqlatqan nərsilər» toqruluk; — bu əsli Təwrat qanunioqa əməl qilixqa intilgənlikni kersitidu. Əgər birsiz öz realliqioqa əsasən: «Mening Təwrat qanunioqa əməl qilalixim kət'iy mumkin əməs ikən» döp xu tirixixni taxlap, Məsihkə etiqad qilix yoli bilən həkqaniylikqa erixsimu, lekin andin yənə kaytidin tirixip, həkqaniy bolux üqün Təwrat qanunioqa əməl qilixqa kaytidin intilsə, bəribir özining gunahkarliqini ispatlap koyatti. «Koxumqə səz»imizni kəring.

□ **2:19 «... Qünki mən Təwrat qanuni bilən Təwrat qanunioqa nisbätən öldüm; nətijidə, mən Hudaqqa yüzlinip yaxawatimän»** — bu intayin muhim ikki ayət (19-20) toqruluk «koxumqə səz»imizdə tohtilimiz. «Hudaqqa yüzlinip yaxax» — buning bəlkim üq mənisi bar boluxi mumkin; (1) Hudaning xan-xəripi üqün yaxax; (2) Hudaqqa pütünləy tayinip yaxax (xundaq kiloqanda əlüm bolmaydu); (3) Hudaning yetəqilili astida yaxax. Rosul bəlkim ixəngüqilərnin yaxawatqan yeni həyatimu özining xəhsiz niyətliri üqün əməs, bəlki «Hudaqqa yüzlinip yaxawatqan» boluxi kərək, deməqki bolidu («Rim.» 6:10-11-ayətnimu kəring). ■ **2:19** Rim. 7:4; 14:7; 2Kor. 5:15; 1Tes. 5:10; İbr. 9:14; 1Pet. 4:2.

□ ■ 21 Mən Hudaning mehİR-xəpkitini bikar kiliwətməymən; çünki həkkaniylik Təwrat kanuni arkilik kelidioğan bolsa, Məsihning əlüxi bikardin-bikar bolup qalatti. □ ■

3

Təwrat kanuni wə iman-etikad

¹ I əkilsiz Galatyaliklar, kəz aldinglarda Əysa Məsih enik sürətləngən, aranglarda krestləngəndək kərüngənikən, kim silərni

□ **2:20 «mening hazır ətlirimdə yaxawatқан hayat bolsa, ... Hudaning Ooqlinq iman-etikadidindur»** — baxқа birhil tərjimisi: «mening hazır ətlirimdə yaxawatқан hayat bolsa... Hudaning Ooqlıoqa boloğan etikad bilən». Əzimizning tərjimimiz toqruluk «koxumqə səz»imizni kərüng. ■ **2:20** Gal. 1:4; Əf. 5:2; Tit. 2:14. □ **2:21 «Mən Hudaning mehİR-xəpkitini bikar kiliwətməymən; çünki həkkaniylik Təwrat kanuni arkilik kelidioğan bolsa, Məsihning əlüxi bikardin-bikar bolup qalatti»** — əgər adəmlər tirixip-tir-mixip Təwrat kanunioqa əməl kilalioğan yaki kilalaydioğan bolsa, xundakla əzini həkkaniy adəm dəp ispatlisa, nemixқа Əysa Məsih Əzini qurbanlık kildi? Undak boloqanda in-sanlar gunahliridin qutulux üçün Hudaning mehİR-xəpkitigə mohtaj bolmioğan bolatti; yəni, Məsihning adəmnı gunahliridin kutkuzup nijat yolini eqix üçün boloğan əlüxi bikar bolatti (Məsihning əlüxi əsli mumkin bolmaydioğan ix idi; bu tar-ihta əng karamət, aləmxumul əjayib wəxə idi; çünki U Əzi ««Hayat Əzümdürmən», «Tirilix Əzümdürmən» degənidı; «Hayat» Bolouqi kandaqmu əlsun?). ■ **2:21** İbr. 7:11.

həqiqətkə itaət qilixtin azdurup sehirlidi? □ ■
 2 Mən pəkət xunila silərdin sorap biləyki:
 — Silər Rohni Təwrat qanunioqa intilix
 arkilik qobul kildinglarmu, yaki *hux həwərn*
 anglap, etikad arkilik qobul kildinglarmu? □
 3 Silər xunqə əkilsizmu? Rohqa tayinip
hayatni baxliqanikənsilər, əmdilikdə ət arkilik
 kamalətkə yətməqimu? □ 4 Silər *etikad*
yolida bolqan xunqə kəp azab-oqubətlərn
 bikaroqa tarttinglarmu? Dərwəqə bikaroqa
 kəttioqu?! 5 Silərgə Rohni Təminligüqi,
 aranglarda məjizilərn yaritiwatkuqi bu
 karamətlərn silərnng Təwrat qanunioqa intilip

□ 3:1 «I əkilsiz Galatyaliklar, kəz aldinglarda Əysa Məsih enik sürətləngən, aranglarda krestləngəndək kərüngənəkən, kim silərn həqiqətkə itaət qilixtin azdurup sehirlidi?» — «Əysa Məsih ... aranglarda krestləngəndək kərüngənəkən» degən sözlər toqruluk ikki kəzqarax bar: (1) Pawlus hux həwərdə Əysa toqruluk pakitlarni xunqə enik yətküzüp jakarlioqaqqa, anglioquqilar «nək məydanda turoqandək, əz kəzi bilən guwahqi bolqandək» bolqanlikini yaki: (2) Pawlusning keqə-kündüz əz hayati arkilik Məsihning krestləngənlikini kərsətkənlikini kərsitidu (1:16, 2:20ni kərüng). Bizningqə ikkila kəzqarax toqra. ■ 3:1 Gal. 5:7.

□ 3:2 «silər rohni Təwrat qanunioqa intilix arkilik qobul kildinglarmu, yaki hux həwərn anglap, etikad arkilik qobul kildinglarmu?» — «Roh» Hudaning Mukəddəs Rohini kərsitidu. □ 3:3 «Silər xunqə əkilsizmu? Rohqa tayinip hayatni baxliqanikənsilər, əmdilikdə ət arkilik kamalətkə yətməqimu?» — «Rohqa tayinip» — grek tilida «Rohta» (Hudaning Rohida, əlwəttə). «əmdilikdə ət arkilik kamalətkə yətməqimu?» — «ət arkilik» yaki «insaniy ətlər arkilik» — demək, Hudaning mehir-xəpkitigə əməs, nijatioqa əməs, bəlki əz küqigə, Təwrat qanunioqa əməl qilixqə intilixlaroqa tayinixtin ibarət.

tayanotininglardin qilamdu, yaki angliotan hawergo baqliotan ixonq-etikadinglardin qilamdu?□

⁶ *Mukaddas yazmilarda deyilgandak:* «Ibrahim Hudaqa etikad kildi; bu uning hokkaniylikini hesablandi».■ ⁷ Xuning uqun, xuni quxinixinglar kerakki, etikadtin tuquloqanlarla Ibrahimning hokikiy perezentlidir.□

⁸ Mukaddas yazmilarda Hudaning yat alliklarni Ozige etikad kilixi arkilik ularni hokkaniy kilidiotanlikini aldin'ala korulup, Hudaning Ibrahimqa: «Sendə barlik el-millətlərgə bəht ata kilinidu» dəp hux hawərnini aldin eytkanlikini hatiriləngənidi.□ ■ ⁹ Xuning bilən, etikadtin bolotanlar etikad kilouqi Ibrahim bilən təng bəht tapidu. ¹⁰ Lekin Təwrat kanunioqa əməl kilimiz dəp yürgənlər bolsa həmmisi lənətkə qalidu. Qünki *mukaddas yazmilarda* mundak yezilotan: «Təwrat kanunida yezilotan həmmə əmrlərgə üzüksiz əməl kilmaywatkan hər bir

□ **3:5 «silərgə Rohni Təminligüqi»** — «Roh» — Mukaddas Roh, Hudaning Rohi. «Silərgə Rohni Təminligüqi» Huda'Atining Ozi. ■ **3:6** Yar. 15:6; Rim. 4:3; Yak. 2:23.

□ **3:7 «... etikadtin tuquloqanlarla Ibrahimning hokikiy perezentlidir»** — grek tilida «etikadtin bolotanlar...» — demək, Məsih Əysaqqa etikad baqlap «kaytidin tuquloqan»lar, Ibrahimning izlirini baskanlar. □ **3:8 «mukaddas yazmilarda Hudaning yat alliklarni Ozige etikad kilixi arkilik ularni hokkaniy kilidiotanlikini aldin'ala korulup...»** — «yat alliklər» — Yəhudiy əməslər. «Sendə barlik el-millətlərgə bəht ata kilinidu» — «Yar.» 12:3. ■ **3:8** Yar. 12:3; 18:18; 22:18; 26:4; 49:10; Ros. 3:25.

kixi lənətkə qalidu». □ ■ 11 Yənə roxənki, heqkim Hudaning aldida qanunoʻa intilix arkilik həkkaniy kilinmaydu; qünki *mukəddəs kitabta yeziloʻinidək*: — «Həkkaniy adəm ixənq-etikadi bilən hayət bolidu». □ ■ 12 Əmma qanun yoli etikad yolioʻa asaslanoʻan əməs, bəlki *mukəddəs kitabta*: — «Qanunning əmrlirigə əməl qiloʻuqi xu ixlar bilən hayət bolidu» deyilgəndəktur. □ ■ 13 Həlbuki, Məsih bizni Təwrat qanunidiki lənəttin hər kilix üqün ornimizda lənət bolup bədəl təlidi. Bu həktə *mukəddəs yazmilarda*: «Yaʻoʻraqqa esiloʻan hər bir kixi lənətkə qaloʻan hesablanun» dəp yeziloʻan. □ ■ 14 Xuning bilən

□ **3:10** «**Lekin Təwrat qanunioʻa əməl kilimiz dəp yürgənlər bolsa həmmisi lənətkə qalidu**» — «Təwrat qanunioʻa əməl kilimiz dəp yürgənlər» — muxu yol bilən əzlrini həkkaniy dəp ispatlaymiz dəydiʻoʻanlar; əlwəttə, «**Təwrat qanunida yeziloʻan həmmə əmrlərgə üzlüksiz əməl kilməywatkan hər bir kixi lənətkə qalidu**» — «Qan.» 27:26. Əlwəttə, heqkim Təwrat qanunining əmrlirigə «üzlüksiz əməl qilalmaydu» — xunga həmmə kixi, Yəhudiylar bolsun, Yəhudiylar əməs bolsun, Məsihsiz bolsa lənət astida turidu. ■ **3:10** Qan. 27:26. □ **3:11** «**Həkkaniy adəm ixənq-etikadi bilən hayət bolidu**» — «Həb.» 2:4. ■ **3:11** Həb. 2:4; Rim. 1:17; 3:20; Gal. 2:16; İbr. 10:38 □ **3:12** «**Qanunning əmrlirigə əməl qiloʻuqi xu ixlar bilən hayət bolidu**» — «Law.» 18:5. Heqkim Təwrat qanunining əmrlirigə əməl qilalmaydu, əlwəttə. ■ **3:12** Law. 18:5; Əz. 20:11; Rim. 10:5. □ **3:13** «**Həlbuki, Məsih bizni Təwrat qanunidiki lənəttin hər kilix üqün ornimizda lənət bolup bədəl təlidi**» — grek tilida: «hər kilix üqün bədəl tələx» yaki «qutuldurup bədəl tələx» degən ibarilər adəttə qullarni bazardin kaytidin setiwelip, hər kilix»ni kərsitidu. «**yaʻoʻraqqa esiloʻan hər bir kixi lənətkə qaloʻan hesablanun**» — «Qan.» 21:24. ■ **3:13** Qan. 21:23; Rim. 8:3; 2Kor. 5:21.

Məsih Əysa arkilik İbrahimə ata kilinən bəht yat əlliklərgimu kəltürölüp, biz wədə kilinən Rohni etikad arkilik kəbul kılalaymiz.

Təwrat kanuni wə Hudaning wədisi

¹⁵ Kərindaxlar, mən insanlarqə sözləymən; hətta insanlar arisida əzara əhdə tüzülsimu, baxka heqkim uni yokka qikiriwetəlməydu, yaki uningə birər nərsə koxalmaydu. □ ■

¹⁶ Xuningdək, *Hudaning əhdisidiki wədilər İbrahim wə uning nəsligə eytilən. Mukəddəs kitabta U: «wə sening nəsiliringgə», (yəni, kəp kixilərgə) deməydu, bəlki «sening nəsiliringgə», (yəni yaloquz bir kixigila), dəydu — bu «nəsil» Məsihdur.* □ ■ ¹⁷ Mən xuni deməkqimənki, Hudaning Məsihkə aldın tüzgən bir əhdisini tət yüz ottuz yildin keyin qüxürülgən Təwrat kanuni əməldin kəlduralmaydu, Hudaning bu wədisini heq bikar kılalmaydu. □ ■ ¹⁸ Qünki wədə

□ **3:15 «mən insanlarqə sözləymən»** — muxu ibarə bəlkim «insanlarning kündilik turmuxidin bir misal kərsitəy», degini bolsa kerək. ■ **3:15** İbr. 9:17. □ **3:16 «Xuningdək, Hudaning əhdisidiki wədilər İbrahim wə uning nəsligə eytilən. Mukəddəs Kitabta U: «wə sening nəsiliringgə», (yəni, kəp kixilərgə) deməydu, bəlki «sening nəsiliringgə», (yəni yaloquz bir kixigila), dəydu — bu «nəsil» Məsihdur»** — bu wədə Təwrat, «Yar.» 12:7 wə 13:15, 17:7, 24:7də tepilidu. Demisəkmü, Məsih Yəhudiylardin bolup, u İbrahimning nəslı, əlwəttə. ■ **3:16** Gal. 3:8. □ **3:17 «Hudaning Məsihkə aldın tüzgən bir əhdisi»** — «Məsihkə» — demək, Məsih «İbrahimning nəslı»ning süpitidə bolup əhdə xu qaşda Uningə tüzgən. Bəzi kona kəqürmilərdə «Məsihkə» degən səz tepilmaydu. ■ **3:17** Yar. 15:13; Mis. 12:40; Ros. 7:6.

qilinoqan miras qanunoqa asaslanoqan bolsa, mana u Hudaning wədisigə asaslanoqan bolmaytti; lekin Huda xapaət bilən uni Ibrahimoqa wədə arkilik ata qiloqan. □ ■

19 Undaқта, Təwrat qanunini qūxūrūxtiki məxsət nemə? U bolsa, insanlarning itaətsizlikliri tūpəylidin, Hudaning mirasi wədə Qilinoquqi, yəni Ibrahımning nəsli dunyaqa kəlgūqə qoxumqə kilip berilgən; u pərixtilər arkilik bir wasitiqining qoli bilən bekitilip yoloqa koyuloqan. □ ■ 20 Əmma «wasitiqi» bir tərəpningla wasitiqisi əməs (bəlkı ikki tərəpningkidur), lekin Huda Əzi pəkət birdur. □ 21 Undaқта, Təwrat qanuni

□ **3:18 «Qūnki wədə qilinoqan miras qanunoqa asaslanoqan bolsa, mana u Hudaning wədisigə asaslanoqan bolmaytti; lekin Huda xapaət bilən uni Ibrahimoqa wədə arkilik ata qiloqan»** — «wədə qilinoqan miras» Ibrahimoqa wədə qilinoqan kəp tərəplik bəhtni kəzdə tutidu. ■ **3:18** Rim. 4:14. □ **3:19 «Təwrat qanunini qūxūrūxtiki məxsət nemə?... u pərixtilər arkilik bir wasitiqining qoli bilən bekitilip yoloqa koyuloqan»** — «bir wasitiqi» xūbhısizki, Musa pəyoqəmbərnı kərsitidu. Bu muhım 19-ayət toqruluk «qoxumqə sez»imizni kərūng. «Təwrat qanuni... insanlarning itaətsizlikliri tūpəylidin» — bu səzning kəp jəhətliri bar — «qoxumqə sez»imizdə u toqruluk tohtilimiz. ■ **3:19** Qan. 5:5; Yh. 1:17; 15:22; Ros. 7:38,53; Rim. 4:15; 5:20; 7:8.

□ **3:20 «əmma «wasitiqi» bir tərəpningla wasitiqisi əməs (bəlkı ikki tərəpningkidur), lekin Huda Əzi pəkət birdur»** — bu ayətkə berilgən birnəqqə xərh bar. Mənisi bəlkim: «Ikki adəm kelixim tūzgəndə, bir wasitiqi bolux kerək. Lekin, Huda Əz əhdisini Ibrahimoqa bərgəndə, uni wasitiqisiz bərgən, u sap Hudaning qolidin kəlgən; xunga bu əhdə bəribir Təwrat qanunidin üstün turidu» degəndək bolidu. «Qoxumqə sez»imizdə umu toqruluk tohtilimiz.

□ **3:20 «əmma «wasitiqi» bir tərəpningla wasitiqisi əməs (bəlkı ikki tərəpningkidur), lekin Huda Əzi pəkət birdur»** — bu ayətkə berilgən birnəqqə xərh bar. Mənisi bəlkim: «Ikki adəm kelixim tūzgəndə, bir wasitiqi bolux kerək. Lekin, Huda Əz əhdisini Ibrahimoqa bərgəndə, uni wasitiqisiz bərgən, u sap Hudaning qolidin kəlgən; xunga bu əhdə bəribir Təwrat qanunidin üstün turidu» degəndək bolidu. «Qoxumqə sez»imizdə umu toqruluk tohtilimiz.

Hudaning wədilirigə zitmu? Yak, hərgiz! Əgər birər kanun insanlarni həyatlıkka erixtürələydiolan bolsa, undakta həkkanıylik jəzmən xu kanunoqa asaslanolan bolatti. ²² Halbuki, mukəddəs yazmilar pütkül aləmni gunahning ilkiyə kamap qoyolan; buningdiki məksət, Əysa Məsihning sadakət-etikadi arkilik wədinging etikad kiləuqilaroqa berilixi üqündur. ■ ²³ Ləkin etikad yoli kelip axkarə boləuqə, biz Təwrat kanuni tərpidin qoşdilib, axkarə bolidiolan etikadni kütüxkə kamap qoyulaniduk. ²⁴ Xu tərکیدə, bizning etikad arkilik həkkanıy kiliniximiz üqün Təwrat kanuni bizgə «tərbiyiligüqi» bolup, bizni Məsihkə yetəklidi. □ ■ ²⁵ Ləkin etikad yoli axkara bolup, biz əmdi yənə «tərbiyiligüqi»ning nazaritidə əməsmiz. ²⁶ Qünki həmminglar Məsih Əysaqa etikad kilix arkilik Hudaning oşulliri boldunglar. □ ■ ²⁷ Qünki hərқaysinglar Məsihgə kirixkə qəmüldürülgən bolsanglar,

■ **3:22** Rim. 3:9; 11:32. □ **3:24** «**bizning etikad arkilik həkkanıy kiliniximiz üqün Təwrat kanuni bizgə «tərbiyiligüqi» bolup,..»** — «tərbiyiligüqi» grek tilida «pedagog» degən səz bilən ipadiliduru. ■ **3:24** Mat. 5:17; Ros. 13:38; Rim. 10:4. □ **3:26** «**... Qünki həmminglar Məsih Əysaqa etikad kilix arkilik Hudaning oşulliri boldunglar**» — bu muhim 23-26-ayətlər toşruluk «koşumqə səz»imizdə, yukirikli 3:19-ayət üstidə tohtaloşnimizni kəring. ■ **3:26** Yəx. 56:5; Yh. 1:12; Rim. 8:15; Gal. 4:5.

Məsihni kiyiwaloʻan boldunglar. □ ■ 28 Məsihdə nə Yəhudiy bolmaydu nə Grek bolmaydu, nə kul bolmaydu nə hər bolmaydu, nə ər bolmaydu nə ayal bolmaydu, həmminglar Məsih Əysada bir bolisilər. □ ■ 29 Silər Məsihkə mənsup bolənikənsilər, silərmu İbrahimning nəslı bolisilər wə uningə wədə qılinoʻan *bəht-saadətkə* mirashordursilər.■

4

(Dawami)

1-2 Yənə xuni eytimənki: Gərqə bir bala pütün mülükning igisi bolsimu, mirashor gədək waqitlirida taki atisi bəlgiligən waqit toxmioʻuqə, u öz əyidiki kuldin pərki bolmaydu. Qünki u yənıla hojidarlar wə bala baqquqilarning baxkuruxida bolidu.□

□ 3:27 **«Qünki hərqaysinglar Məsihgə kirixkə qəməldürülgən bolsanglar, Məsihni kiyiwaloʻan boldunglar»** — demək, Məsihgə etiqad kılıp suqə qəməldürülüp, Uningə baqlanoʻan bolsaq, Uning təbiitigə igiləymiz, xuning bilən «Məsihgə mənsup adəm» bizning asasiy salaḥiyitimiz bolidu. ■ 3:27 Rim. 6:3. □ 3:28

«Məsihdə nə Yəhudiy bolmaydu nə Grek bolmaydu... həmminglar Məsih Əysada bir bolisilər» — «Grek» degən səz muxu yərdə «Yəhudiy əməs», «yat əlliklər»ni bildürülüdu. ■ 3:28 Yḥ. 17:21. ■ 3:29 Yar. 21:12; Rim. 9:7; İbr. 11:18.

□ 4:1-2 **«... Gərqə bir bala pütün mülükning igisi bolsimu, mirashor gədək waqitlirida taki atisi bəlgiligən waqit toxmioʻuqə, u öz əyidiki kuldin pərki bolmaydu. Qünki u yənıla hojidarlar wə bala baqquqilarning baxkuruxida bolidu»** — «oʻojidar» degən səzning mənisi yukiriki «tərbiyiligüqi» degən səzgə yeqin.

³ Xuningoqa ohxax, bizmu gədək waqtimizda, bu dunyadiki «asasiy kaidə-kanuniyətlər» astida kul boləjaniduk. □ ⁴ Lekin, waqit-saiti toluk toxkanda, Huda Əz Oqlini *bu dunyaoqa* əwətti. U bir ayal kixidin tuqulojan, xuningdək Təwrat kanuni astida tuqulojanidi. □ ■ ⁵ Buningdiki məksət, Huda Təwrat kanuni astida yaxiojan *bizlarni* bədəl tələp hərlükkə qikirip, bizning oqullukka qobul kiliniximiz üqündür. ■ ⁶ Həm silər Uning oqulliri boləjanliqinglar üqün, Huda Əz Oqlining: «Abba! Atam!» dəp qakiroquqi Rohini əwətip kəlbimizgə saldi. □ ■ ⁷ Xuning üqün, silər hazır kul əməs, bəlki oqulliridursilər; oqulliri boləjanikənsilər,

□ **4:3 «bu dunyadiki «asasiy kaidə-kanuniyətlər»** — bəzi alimlar muxu səzni yaman rohlarni kərsitidu, dəp qaraydu. Lekin «Kolossilərgə»diki «Kol.» 2:8, 20 toqruluk «qoxumqə sez»imizdə biz baxқиqə qüxəndürimiz. □ **4:4 «Lekin, waqit-saiti toluk toxkanda, Huda Əz Oqlini bu dunyaoqa əwətti. U bir ayal kixidin tuqulojan, xuningdək Təwrat kanuni astida tuqulojanidi»** — «Təwrat kanuni astida tuqulojanidi» degən ibarə «Əysa Məsih Təwrat kanuniqə boysunup yaxiojan» degən mənini öz iqigə alidu. ■ **4:4** Yar. 15:16; 49:10; Dan. 9:24; Mat. 5:17. ■ **4:5** Yh. 1:12; Gal. 3:26.

□ **4:6 «Həm silər Uning oqulliri boləjanliqinglar üqün, Huda Əz Oqlining: «Abba! Atam!» dəp qakiroquqi Rohini əwətip kəlbimizgə saldi»** — ibraniy tilida «Abba» «dadam»ni bildüridu, «Abba! Atam!» «I səyümlük atam!» degən gəp. ■ **4:6** Rim. 8:15.

Huda arkilik Özigə mirashor bolisilər.□

Pawlusning Galatyaliklardin ändixə qilixi

8 Burun, Hudani tonumioqan waqtinglarda dər wə kə yaloqan ilahlarning kulluqioqa tutuloqansilər. □ ■ 9 Əmdilik tə, hazir *hə kikiy* Hudani tonuqanikənsilər, — yaki enikrak kilip eytkanda, Huda tər ipidin tonuloqanikənsilər, əmdi silər nemə dəp bu dunyadiki küqsiz, əbjək ərziməs «asasiy kaidə-kanuniyətlər» gə qarap yanisilər? Ularning kulluqioqa yengi waxtin kaytixni halamsilər? □ ■ 10 Silər alahidə kün, ay, pəsil wə yillarni etiwaroqa elip hatirilə xkə baxlidinglar! □ ■ 11 Mən ilgiri silərgə

□ 4:7 «Xuning üqün, silər hazir kul əməs, bəlki ooqulliridursilər» — grek tilida bu ayəttiki «silər» «sən» dəp ipadilinidu. «ooqulliri boluqanikənsilər, Huda arkilik Özigə mirashor bolisilər» — «Huda arkilik Özigə mirashor bolisilər» bəzi kona kə qürmilərdə: «Məsih arkilik Hudaning Özigə mirashor bolisilər» deyilidu. □ 4:8 «Burun, Hudani tonumioqan waqtinglarda dər wə kə yaloqan ilahlarning kulluqioqa tutuloqansilər» — «yaloqan ilahlar» grek tilida «əyniyiti ilah əməslər» bilən ipadilinidu. ■ 4:8 1Kor. 8:4.

□ 4:9 «əmdi silər nemə dəp bu dunyadiki küqsiz, əbjək ərziməs «asasiy kaidə-kanuniyətlər» gə qarap yanisilər?» — «ərziməs artuq qə» — Grek tilida «tiləm qilikkə ait» degən səzlər bilən ipadilinidu. ■ 4:9 Kol. 2:20. □ 4:10 «Silər alahidə kün, ay, pəsil wə yillarni etiwaroqa elip hatirilə xkə baxlidinglar!» — muxu ayəttiki «kün, ay, pəsil wə yillar» bolsa bəlkim Təwrat qanunida Yəhudiyalar üqün bekitilgən heytlarni həm Yəhudiyalarning ən'əniliri boyiqə ötküziduoqan heytlarnimu kərsitidu. Məyli Yəhudiyalarningki bolsun bolmisun, prinsip ohxax, etiqadqilar üqün heq qandaq alahidə kün-heytlarni hatirilə xning həjiti yok. ■ 4:10 Rim. 14:5; Kol. 2:16.

singdürgən əjrim bikar ketərmikin, dəp silər üqün ənsirəwatimən.

¹² Kəřindaxlar, mən xuni silərdin ətünimənki, manga ohxax bolunglar; qünki mən silərgə ohxax boldum. Silər əslidə manga heq azar yətküzmiğənidinglar. □ ¹³ Əmma silərgə məlumki, ətlirimdiki bir zəiplik tüpəylidin, mən hux həwərnı silərgə birinqi kətim yətküzgənidim. □ ¹⁴ U qaşda, ətlirimdiki bu zəiplik silərgə nisbətən sinaktək bolsimu,

□ **4:12 «Kəřindaxlar, ... manga ohxax bolunglar; qünki mən silərgə ohxax boldum»** — Pawlus əzi Yəhüdiy bolsimu, Təwrat qanunining (həkkaniylikka ait tələpliridin baxka) barliq əmrliridin (Məsihnıng nijati bilən) azad bolup Muqəddəs Rohning yetəkqilikidə yaxıoan; xunga u Galatyaliklardin: «Manga ohxax bolunglar» dəp ətünüdu; «qünki mən silərgə ohxax boldum» — demək, u Yəhüdiy əməslərdək (Galatyaliklardək) Təwrat qanunining tələpliridin mustəsna boldi. Lekin Galatyaliklar Yəhüdiylərdək bolimiz dəp əzlrini Təwrat qanunining barliq tələpliri astioqa qoymaqci idi! **«Silər əslidə manga heq azar yətküzmiğənidinglar»** — demək, Pawlus ularoqa həzirlə eytkən qattik gepini ularning əzigə qandaqtur bir ziyan yaki azar yətküzgənliki tüpəylidin eytkən əməs, dəydu (5-15-ayətlərdə u ularning əslidə əzigə kərsətkən qongkur muhəbbitini əsləydu), bəlki ularni kəzləp: «silər əz-əzlringlaroqa azar beriwatisilər» dəp agah berix üqün eytidu. □ **4:13 «Əmma silərgə məlumki, ətlirimdiki bir zəiplik tüpəylidin, mən hux həwərnı silərgə birinqi kətim yətküzgənidim»** — «ətlirimdiki bir zəiplik tüpəylidin» — bu səzdin qarışanda, Pawlus bəlkim kesəl səwəbidin Galatiyada dəm elixka məjbur boləoanidi. Mumkinqiliki barki, bu kesəl uning kəzliri bilən başliq bolup, uning qirayini intayin sət qiyapətkə kirgüzüp qoyəoanidi (14-ayət). 14-15-ayət, 6:11 wə «2Kor.» 12:7-10nimu kəring. Pawlus adəttə hətlirini pütükqi arkilik yazatti (məsilən, «Rim.» 16:22).

lekin siler meni kamsitmidinglar yaki qetka qakmidinglar. Eksiqe, meni Huda awatkən bir perixtini, hatta Məsih Əysa özini kütəkəndək kütüwalinglar. □ ■ 15 U qaqdiki bəht-bərikitinglar əmdi nəgə kətti?! Mən silərgə guwahqi bolup eytalaymənki, u qaqda siler mumkin bolsa, manga kəzlinglarni oyup berixkimu razi idinglar! 16 Əmdiliktə, silərgə həqiqətəni səzligənlikim üqün düxmininglaroqa aylinip qaldimmu?

17 *Mən eytip etkən* həliki adəmlər silərgə kizəqinlik kərsitidu, əmma niyiti durus əməs; ular pəkət silərnə *nijatning* sirtioqa qikirip, kizəqinlikinglarni əzligə karitiwalməqqi. □ ■ 18 Əmma mən silər bilən birgə boləqan waqitlardila əməs, bəlki daim yahxi ixka

□ 4:14 «U qaqda, ətlirimdiki bu zəiplik silərgə nisbətən sinəktək bolsimu, lekin siler meni kamsitmidinglar yaki qetka qakmidinglar. Eksiqe, meni Huda awatkən bir perixtini, hatta Məsih Əysa özini kütəkəndək kütüwalinglar» — Pawlusning bu kəz kesili yənə bir tərəptin kiyinqilik elip kəldi — U hux həwərnəning yolida kəp adəmlərnəning kesəllirini dua kəlip saqaytti; ularning saqaytilixi arkilik kəp adəmlər hux həwərgə ixəndi. Lekin uning əzidə kesəl boləqəqka, bu ix uni bəxqilərnəning aldidə mazaqka qaldurux ehtiməlliki boləmdu, qandəq? ■ 4:14 Mal. 2:7; Mat. 10:40; Yh. 13:20.

□ 4:17 «ular pəkət silərnə *nijatning* sirtioqa qikirip...» — bəzi kəna kəqürmilərdə «ular pəkət silərnə bizdin ayrilip nijatning sirtioqa qikirip» deyilidu. ■ 4:17 Rim. 10:2; 2Kor. 11:12.

qiziqinlik qilixning ozi yahxidur, əlwəttə. □

¹⁹ Səyümlük balilirim! Məsih silərdə tərəldürülgüçə mən silər üçün toloqak azablrini yənə bir kətim tartiwatimən! ■ ²⁰ Mening həzirla yeninglaroqa berip, silərgə baxkiqə tələppuz bilən səzligüm keliwatidu; çünki bu əhwalınglar toqruluk nemə qilixni zadila bilməywatimən! □

«Kul dedək» Həjər bilən «hər ayal» Sarah toqrisidiki təmsildin tərbiyə-sawaq elix

²¹ I Təwrat qanunining ilkidə yaxaxni həlaydioqanlar, silərdin xuni sorap bəqay, silər Təwratning əzidə nemə deyilgənlikigə kulək salmamsilər? ²² Təwratta, İbrahımning ikki oqlı bolup, biri dedəktin, yənə biri hər ayalidin boləqan, dəp hatiriləngən. □ ■ ²³ Dedəktin boləqan oqlul «ət bilən» tuqluləqan; hər ayalidin boləqan oqlul bolsa Hudaning wədisi

□ **4:18 «Əmma mən silər bilən birgə boləqan wəqıtlardila əməs, bəlki daim yahxi ixka qiziqinlik qilixning ozi yahxidur, əlwəttə»** — baxka birhil tərjimisi: «Məyli mən silər bilən billə bolay yaki bolmay, silərgə niyiti yahxi qiziqinliki bar adəmlər bar bolsa, daim yahxi bolidu, əlwəttə». ■ **4:19** 1Kor. 4:15; Flm. 10; Yaq. 1:18. □ **4:20 «Mening həzirla yeninglaroqa berip, silərgə baxkiqə tələppuz bilən səzligüm keliwatidu»** — «baxkiqə bir tələppuz bilən...» — Pawlus tehimu qattik tələppuzdimu, yaki mulayımraq tələppuzdimu, ularoqa zadi «kəndək tələppuz»da səzləx kerəklikini bilməytti. □ **4:22 «İbrahımning ikki oqlı bolup, biri dedəktin...»** — dedək (kul ayal) — yəni Həjər. «yənə biri hər ayalidin boləqan...» — öz hər ayalı Sarah idi. ■ **4:22** Yar. 16:2,15; 21:2; Ros. 7:8; İbr. 11:11.

arkilik tuʻquloʻqandur. □ ■ 24 Bu ikki ixni bir ohxitix degili bolidu. Bu ikki ayal *Hudaning insanlar bilan* tuzgʻan ikki ahdisinging wʻakilidur. Birinchi ahdʻ Sinay *teoʻqidin* kelip, dʻerhʻakikʻat balilirini kullukʻta boluxka tuʻqidu; mana Hʻejʻer uningʻoʻa wʻakildur; 25 demʻak, Hʻejʻer bolsa ʻArabistandiki Sinay teoʻqioʻa simwol kʻilinip, yʻeni bʻugʻunki Yerusalemoʻa ohxitilidu; qʻunki u xʻahʻer wʻe uning baliliri kullukʻta turmakʻta. □ ■ 26 ʻEmma yukiridin bolʻoʻan Yerusalem hʻordur, u hʻemmimizning anisidur; □ ■ 27 Qʻunki, *mukʻeddʻas yazmilarda* mundak yeziloʻan: —
«Huxal bol, i pʻerzʻent kʻormigʻan tuʻomas ayal!

□ 4:23 «**Dedʻaktin bolʻoʻan oʻoʻul «ʻet bilʻen» tuʻquloʻqan**» — «ʻet bilʻen» degʻan ibarʻe «insanning ʻatʻlirigʻe tayinix»ni bildʻuridu. Hʻejʻerning oʻoʻli Ismail pʻakʻat insanlarning oy-pikri, insaniy kʻuqi bilʻen tuʻquloʻqan. «**dedʻaktin bolʻoʻan oʻoʻul «ʻet bilʻen» tuʻquloʻqan; hʻer ayalidin bolʻoʻan oʻoʻul bolsa Hudaning wʻedisi arkilik tuʻquloʻqandur**» — bu pʻutʻun ayʻet toʻoʻruluk «kʻoxumqʻe sʻez»imizni kʻerung. ■ 4:23 Yh. 8:39; Rim. 9:7.

□ 4:25 «**demʻak, Hʻejʻer bolsa ʻArabistandiki Sinay teoʻqioʻa simwol kʻilinip, yʻeni bʻugʻunki Yerusalemoʻa ohxitilidu; qʻunki u xʻahʻer wʻe uning baliliri kullukʻta turmakʻta**» — «kullukʻta» degʻan sʻez rohʻiy kullukʻta, yʻeni Tʻowrat kʻanunining kullukʻida. «Bʻugʻunki Yerusalem wʻe uning baliliri» Yʻehʻudiy hʻalki, xundakʻla Tʻowrat kʻanunioʻa ʻomʻel kʻilixka tirixkanlirim bilʻen hʻekʻkaniy adʻem bolay degʻan hʻemmʻe adʻumni kʻersitidu.

■ 4:25 Mis. 19, 20. □ 4:26 «**ʻEmma yukiridin bolʻoʻan Yerusalem hʻordur, u hʻemmimizning anisidur...**» — baxkʻiqʻe eytkanda, Ibrahimning ʻez ayali Sarah bolsa hʻer ayal bolʻoʻaqka, ʻarxtiki Yerusalemoʻa, xundakʻla yengi ahdʻidʻe yaxioʻan jamaʻatkʻe wʻekillik kʻilidu. Xunga, «ʻarxtiki Yerusalem»ni bizning animiz, deyixkʻe bolidu. ■ 4:26 Wʻeh. 21:2.

Təntənə kılıp yangrat, towla, i toloqak tutup bakimioqan!

— Qünki oqerib ayalning baliliri eri bar ayalningkidin koqtur!» □ ■

²⁸ Əmdi i qerindaxlar, Ishak Hudaning wədisidin tuquloqandək bizmu Hudaning wədisi boyiqə tuquloqan pərzəntlərmiz. □ ■ ²⁹ Lekin u qaoqda «ətlərdin tuquloqan» bala «rohtin tuquloqan» balioqə ziyankəxlik qiloqinidək, hazir xundak bolidu. □ ■ ³⁰ Lekin muqəddəs yazmilarda nemə deyilgən? Uningda: «Sən bu dedikingni oqli bilən koqoxup həydiwət! Qünki dedəktin tapqan oqul hərgiz hər ayalingdin boləqan oqul bilən

□ **4:27 «Huxal bol, i pərzənt kərmigən tuqmas ayal! Təntənə kılıp yangrat, towla, i toloqak tutup bakimioqan! — qünki oqerib ayalning baliliri eri bar ayalningkidin koqtur!»** — Yəx.» 54:1. ■ **4:27** Yəx. 54:1 □ **4:28 «... Ishak Hudaning wədisidin tuquloqandək bizmu Hudaning wədisi boyiqə tuquloqan pərzəntlərmiz»** — bəzi kona koqürmiliridə «... Ishak Hudaning wədisidin tuquloqandək silərmu Hudaning wədisi boyiqə tuquloqan pərzəntlərsilər» deyilidu. ■ **4:28** Rim. 9:7, 8. □ **4:29 «Lekin u qaoqda «ətlərdin tuquloqan» bala «rohtin tuquloqan» balioqə ziyankəxlik qiloqinidək, hazir xundak bolidu»** — «ətlərdin tuquloqan» bala — Ismailni, xundakla u simwol qilinoqan «Təwrat qanunioqə qul boləqanlar»ni kərsitidu. «Rohtin tuquloqan» — Hudaning wədisi wə məjizisi arkilik, yəni Muqəddəs Rohning küq-kudriti bilən tuquloqan Ishakni, xundakla u simwol qilinoqan Əysa Məsihkə etiqad qiloquqi, Muqəddəs Rohdin «qaytidin tuquloqan» Hudaning rohiy pərzəntlirini kərsitidu. Əslidə Ismail Ishakqa ziyankəxlik qiloqinidək, Yəhudiy həlk Məsihgə ixəngənlərgə ziyankəxlik qilatti wə bügüngə kədər hər türlük «qanunioqə tayanəqanlar»mu ohxaxla «Hudaning rohiqə tayanəqanlar»oqə ziyankəxlik qilidu. ■ **4:29** Yar. 21:9.

miraska ortaq bolmaydu!» döp pütülgän. □ ■
 31 Əmdi, kerindaxlar, biz dedəkning əmäs, bəlki
 hər ayalning pərzəntliridurmiz. Məsih bizni
 hərlüktə yaxısun döp hər kildi. Xuning bilən
 uningda tapan tirəp turunglar wə kullukning
 boyunturukioqa kaytidin kisilip qalmanglar.

5

Etikadqilarning ərkinliki

1-2 Mana, mənki Pawlus silərgə xuni eytip
 qoyayki, əgər silər hətnə qobul kılsanglar,
 u qaşda Məsihning silərgə heqkandak paydisi
 qalmaydu. □ ■ 3 Mən hətnini qobul kılojan
 hər bir kixigə yənə agahlandurup həkikət ni
 eytip qoyayki, ularning Təwrattiki barlık əmr-
 bəlgilimilərgə *toluk əməl kılix* məjburiyiti

□ **4:30** «Sən bu dedikingni oşlı bilən qoxup həydiwət!
 Qünki dedəktin tapқан oşul hərgiz hər ayalıngdin
 bolojan oşul bilən miraska ortaq bolmaydu!» — «Yar.»
 21:10. Muxu (21-31) ayətlərgə «qoxumqə sez»imizdə xərş
 berimiz. ■ **4:30** Yar. 21:10. □ **5:1-2** «... Əgər silər hətnə
 qobul kılsanglar, u qaşda Məsihning silərgə heqkandak
 paydisi qalmaydu» — Galatyaliklarning hətnini qobul kılixtiki
 məksiti «muxu arkilik həkkanıylikqa eriximən» degənlik tur;
 ular Məsihning gunahlar üçün bolojan qurbanlıqioqa tayan-
 mayla, pəkət yənə özining tirixqanlıki bilən «sawablık ixlar» ni
 bərpə kılməqci bolup «öz-özümqə tayinip gunahlırimni yuyup
 həkkanıy adəm bolimən» degənlərdin ibarət idi. ■ **5:1-2** Yəx.
 9:3; Yh. 8:32; Ros. 15:1; Rim. 6:18; 1Pet. 2:16.

bardur. □ ⁴ Əy Təwrat kanuni arkilik özümni həkkaniy adəm kılay degənlər, hərbinglar Məsihdin ayrılıp, məhrum bolup, *Hudaning* xapaitidin qikip, yikilip uningdin kaldinglar. ⁵ Qünki Rohka tayinip həkkaniylikka baqlanoqan arzu-armanni etiqad bilən təlpünüp kütməktimiz. □ ⁶ Qünki Məsih Əysada hətnilik küqkə igə əməs, hətnisizlikmu küqkə igə əməs, küqkə igə bolqini pəkət muhəbbət arkilik ix kilidioqan etiqadur. □ ■ ⁷ Silər obdan qepip mengiwatqanidinglar; birək kim silərni həkikətkə itaət kilixtin tosuwaldi? □ ■ ⁸ Bundək qayil kilix amili silərni Qakiroquqidin bolqan

□ 5:3 «Mən hətnini kəbul kılqan hər bir kixigə yənə agahlandırurp həkikətni eytip koyayki, ularning Təwratiki barlık əmr-bəlgilimilərgə (toluq əməl kilix) məjburiyiti bardur» — muxu ayət toqruluk «qoxumqə sez»imizni kəring. □ 5:5 «Qünki Rohka tayinip

həkkaniylikka baqlanoqan arzu-armanni etiqad bilən təlpünüp kütməktimiz» — «Roh» Mukəddəs Roh, əlwəttə. «həkkaniylikka baqlanoqan arzu-armanni» — grek tilida «həkkaniylikning ümidi» dəp ipadilinidu. Məni: (1) kimdə Məsih arkilik həkkaniylik bar bolsa uning ərtiki bəhtkə baqlioqan zor ümidimu bar bolidu; (2) bizdə Məsih arkilik hazır bar bolqan həkkaniylik Uning kaytip kelixi bilən toluq, mukəmməl bolidu, dəydioqan ümidmu bardur. Bizningqə, bu hər ikki ümid kərsitilidu. □ 5:6 «Qünki Məsih Əysada

hətnilik küqkə igə əməs, hətnisizlikmu küqkə igə əməs, küqkə igə bolqini pəkət muhəbbət arkilik ix kilidioqan etiqadur» — «muhəbbət arkilik ix kilidioqan etiqad»: — etiqad muhəbbət arkilik güzəl ixlarni kilidu həm muhəbbətning əzi etiqadka güzəl ixlarni kilixka türtkə bolup ilhamlandıridu.

■ 5:6 Mat. 12:50; Yh. 15:14; 1Kor. 7:19; 2Kor. 5:17; Gal. 6:15; Kol. 3:11; 1Tes. 1:3. □ 5:7 «Silər obdan qepip

mengiwatqanidinglar» — etiqad yolida, əlwəttə. ■ 5:7 Gal. 3:1.

әмәс! □ 9 «Kiqikkinə hemirturuq pütkül hemirni boldurup yooqinitidu!» □ ■

10 Өzüm Rəbgə qarap қayil boldumki, silərmu bu ixta һeқ baxқiqə oyda bolmaysilər. Әmma siləрни қaymұқturuwatқan kim boluxidin қәt'iynezər, u qoқum tegixlik jazasını tartidu. □ ■ 11 Kerindxlar, әgər mən «һәtnə қilinix kerək» дөp jakarlap yürgән bolsam, undaқта mən бүgүнki күngiqə yənə nemə üqün *Yəһudiyıldin* ziyankəxlikkə uқrap kelimən? Әgər xundaқ қилоған bolsam, «krest bizarlıқı»

□ 5:8 **«Bundaқ қayil қilix амili siləрни Qaқiroқuidin болоған әмәс!»** — «қayil қilix»ning мәnisi yuқiriқi «itaət» degән sөzning мәnisiгә yeқin bolup, kinayilik мәnini tәkitläydu — demäk, muxundaқ «itaət» bolamdu? □ 5:9 **«Kiqikkinə hemirturuq pütkül hemirni boldurup yooqinitidu!»** — demäk, kiqikkinə hemirturuq pütүн hemirni bolduroқinidäk, bir adəmnning «azraq hata» tәlimimu nuroқun adəmni azduridu. Baxқiqə eytkanda «һәtnə қilix» «kiqikkinə bir ix» bolsimu, Galatiyaliklarıning uni «muxu ix bilən һәққaniy (yaki «tehimu һәққaniy») adəm bolimən» дөp qобul қilixi eзlirini Hudaning nijatidin қikirip ayriwetәtti. ■ 5:9 1Kor. 5:6. □ 5:10 **«Әmma siləрни қaymұқturuwatқan kim boluxidin қәt'iynezər, u qoқum tegixlik jazasını tartidu»** — Huda tәripidin, әlwәttә. ■ 5:10 2Kor. 2:3; 8:22.

yok qilinatti! □ ■ 12 Silerni kutritiwatqan bu adamlar ezlrini ahta qiliwatsun daymen! ■ 13 Qunki kerindaxlar, siler erkinlikke qakirildinglar. Lekin erkinlikinglarni etlarning arzu-haweslirige kanduruxning bahanisi qilmanglar, balki mehır-muhəbbət bilən bir-biringlarning kullukida bolunglar. □ ■ 14 Qunki pütkül Təwrat qanuni «Qoxnangni ezüngni səygəndək səygin» degən birla əmrədə əməl

□ 5:11 «**Kerindaxlar, əgər mən «hətnə qilinix kerək» dəp jakarlap yürgən bolsam, undaқта mən бүgünki күngiqə yənə nemə üqün Yəhudiylardin ziyankəxlikkə uqrap kelimən?»** — Galatiyadiki jamaətni «qaymukturowatqan»lar bolsa bəlkim: «Pawlus, sünnət qilinix kerək dəydu», dəp yaloqanqilik qiloqan bolsa kerək. Pawlusning bu soali bilən ularning yaloqan səzigə jawab beridu — Mana, mən xundaқ hawərnı yetküzgən bolsam, Yəhudiylar tərıpidin ziyankəxlikkə uqrap kətməyttim, dəydu. «**Əgər xundaқ qiloqan bolsam, «krest bızarlıqı» yok qilinatti!**» — «krest bızarlıqı» toqruluk: — «krest» ezi Rim imperiyəsıdiki əng yirginqlık ölüm jaza tədbiri idi! Lekin Huda Əysaning dəl xundaқ ölümü arqılık adəmnı kütquzmaqçı! Mana «krest bızarlıqı»dur! Uning üstigə, «hətnə qilinix yaki Təwrat qanunioqa əməl qilixqə tırixixlar adəmnı gunəhliridin kütquzmaydu, nijat-kütquzulux pəqət Əysa Məsihnıng kresttiki qurbanlıqıdinla kelidu» degən hawər kəp adəmlərnı (pəqət Yəhudiylarınla əməs!) rənjitidu yaki ularning oqəzıpinı kəzoqaydu. Mana humu «krest bızarlıqı»dur. Hux hawər yetküzüxtə «krest bızarlıqı» hərdaim bolidu; undaқ ix kəm bolsa yetküzgən «hux hawər» əmdi «hux hawər» bolmaydu! ■ 5:11 1Kor. 1:23. ■ 5:12 Yə. 7:25.

□ 5:13 «**lekin erkinlikinglarnı etlarning arzu-haweslirige kanduruxning bahanisi qilmanglar**» — «ət» yaki «ətlər» asasən insanning öz xəhsiyətqi təbiitini kərsitidu. Buning toqruluk «rimliklaroqa»diki «kirix səz»imizni kərung. ■ 5:13 1Kor. 8:9; 1Pet. 2:16; Yəh. 4.

kilnidu. □ ■ 15 Lekin pəhəs bolunglarki, bir-biringlarni qixləp tartip yalmap yürüp, bir-biringlardin yutulup kətmənglar yənə!■

Roh wə «ət»

16 Əmma xuni dəymənki — *Mukəddəs* Rohta menginglar, wə xu qaoqda silər ətlərnin arzu-həwəslirigə yol qoymaysilər. □ ■ 17 Qünki ət Rohқа zit boləqan ixlarni arzu kilidu, wə Roh ətkə zit boləqan ixlarni arzu kilidu. Ular ikkisi bir-birigə kərimukərxidur; nətijidə, özünglar arzu kiləqan ixlarni kilalmaysilər. ■ 18 Wəhələnki, silər Rohning yetəkqilikidə bolsanglar, u qaoqda Təwrat kənunining ilkidə bolmaysilər. 19 Əmdi ətning əməlliri roxənki — zinahorluk, buzukluk, napaklik, xəhwaniylik, ■ 20 butpərəslik, sehırgərlik, əqmənliklər, jedəllər, kizəqanqukluklar, qəzəplər, rikəbətlixixlər, bəlgünqiliklər, guruhwazliklar, 21 həsəthorluklar, kətilliklar, hərəkkəxliliklər, əyx-ixrətlər kətarlik ixlardur; bu ixlər toqruluk burunkı eytkinimdək hazır yənə bir kətim agahlandırimənki, bundak

□ 5:14 «... pütkül Təwrat kənuni «Koxnangni özüngni səygəndək səygin» degən birlə əmrdə əməl kilinidu» — «əməl kilinidu» degənnin bəxkə hil tərijimisi: «yioqinqaklanəqandur» («Law.» 19:18). ■ 5:14 Law. 19:18; Mat. 22:39; Mar. 12:31; Rim. 13:8; Yəq. 2:8. ■ 5:15 2Kor. 12:20. □ 5:16 «*Mukəddəs Rohta menginglar*» — demək, «*Mukəddəs* Rohning yetəkqilikidə həm Uning küq-kudritidə menginglar». Bu ibarə toqruluk «rimliklarəqə»diki «kirix səz»imizni kərüng. ■ 5:16 Rim. 13:14; 1Pet. 2:11. ■ 5:17 Rim. 7:15-26. ■ 5:19 1Kor. 3:3; Yəq. 3:14.

ixlarni qiloquqilar Hudaning padixahlikioqa miraslik qilmaydu. ■ 22 Wəhalənki, Rohning mewisi bolsa mehir-muhəbbət, xad-huramlik, hatirjəmlik, səwr-taqət, meħribanlik, yahxilik, ixənq-sadiklik, □ ■ 23 məmin-mulayimlik wə özini tutuwelixtin ibarət. Muxundak ixlarni tosidioqan heqkandak qanun yoktur. □ ■ 24 Lekin Məsihkə mənsup bolioqanlar ətlirini, xundakla uningdiki ixklar wə həm həwəslərnı təng krestligən bolıdu. □ ■ 25 Rohta yaxawatqan bolsaq, Rohqa əgixip mangayli. 26 Bir-birimizni rənjitip, bir-birimizgə həsət qilip, həkawur xəhrətpərəslərdin bolmayli.

6

Bir-biringlarning hizmitidə bolunglar

■ 5:21 1Kor. 6:10; Əf. 5:5; Kol. 3:6; Wəh. 22:15. □ 5:22 «**Rohning mewisi bolsa...**» — «Roh» Muqəddəs Roh, Hudaning Rohi. «Rohning mewisi» — baxqiqə eytkanda, «Muqəddəs Rohning yetəqililikidə yaxaxtin beridioqan mewə». ■ 5:22 Əf. 5:9. □ 5:23 «**... məmin-mulayimlik wə özini tutuwelixtin ibarət**» — Injilda «məmin-mulayimlik» yaki «yuwax-mulayimlik»ning alahidiliki bar, u bolsimu qorqunqtn küqlüklərgə yol qoyidioqan ajizlik əməs, bəlki Hudaning yolida talax-tarixlardin qol üzüx, Hudaning həmmə ixlirimizni zorawanliqsiz, jedəlsiz toqra orunlaxturuxioqa iman baqlaxtur; muxundak pozitsiyə mulayim, yuwaxlik bilən ipadilinidu, əlwəttə. ■ 5:23 1Tim. 1:9. □ 5:24 «**Lekin Məsihkə mənsup bolioqanlar ətlirini, xundakla uningdiki ixklar wə həm həwəslərnı təng krestligən bolıdu**» — «uningdiki (ətlərnıng) ixklar...» yaki «uningdiki həssiyatlar...». ■ 5:24 Rim. 6:6; 13:14; Gal. 2:20; 1Pet. 2:11.

¹ Qerindaxlar, aranglardin birsining hazirmu bir gunah-səwənlik sadir kiliwatkanliki bayqaloqan bolsa, aranglardiki rohiy kixilər yuwax-mulayimlik rohi bilən uni yolidin qayturup kelinglar. Xuning bilən bir waqitta, özunglarningmu azdurulup kətməslikinglaroqa dikqət kilinglar. □ ■ ² Bir-biringlarning eoirqilikini kətürunglar. Xundak kilsanglar, Məsihning kanunioqa əməl kiloqan bolisilər. ■ ³ Qünki birsining tarazioqa tohtioqudək ixi bolmay turup özini tarazioqa tohtioqudək dəp qaoqlisa, u öz-özini aldioqanlik, halas. □ ⁴ Lekin hərkim öz əməliyyitigə qarap təkxürüp baksun; xuning bilən baxkilarningkidin əməs, bəlki öz əməlliridinla pəhirləngüdək ix bolsa, pəhirlənsə bolidu. □ ⁵ Qünki hər bir adəm öz yükini kətürüxi kerək. □ ■ ⁶ Hudaning səz-kalamidin təlim

□ **6:1** «... aranglardiki rohiy kixilər yuwax-mulayimlik rohi bilən uni yolidin qayturup kelinglar» — «rohiy kixilər» yaki «rohqa təwə bolqanlar» bolsa daim Mukəddəs Rohning yetəqçilikidə mangoqan kixiləni kərsitidu. «Korintliklaroqa (1)»diki «kirix səz»imiznimu kərüng. ■ **6:1** Rim. 14:1; 15:1; 1Kor. 9:22. ■ **6:2** Mat. 11:29; Yh. 13:14; Rim. 15:1; 1Tes. 5:14.

□ **6:3** «Qünki birsining tarazioqa tohtioqudək ixi bolmay turup özini tarazioqa tohtioqudək dəp qaoqlisa, u öz-özini aldioqanlik, halas» — 2-ayətkə qarioqanda, Pawlusning bu səzi həjətmənlərgə yaki mohtaj bolqanlaroqa yardəm qolini heq uzartmaydioqan adəmləni kəzdə tutup eytiloqan. □ **6:4** «xuning bilən baxkilarningkidin əməs, bəlki...» — yaki «xuning bilən özini baxkilar bilən selixturmayla, ...». □ **6:5** «Qünki hər bir adəm öz yükini kətürüxi kerək» — demək, hər adəm özining ixioqa əzi məs'ul boluxi kerək. ■ **6:5** Zəb. 62:12; Yər. 17:10; 32:19; Mat. 16:27; Rim. 2:6; 14:12; 1Kor. 3:8; 2Kor. 5:10; Wəh. 2:23; 22:12.

aloʻuqi oʻziga tʻlim bərgʻuqini oʻzida bar bolʻan yahxi nərsilərdin ortak bəhʻrimən kilsun. ■ ⁷ Oʻz-əzünqlarni aldimanglar — Hudani aldap əhmək kılʻili bolmaydu; qünki kim nemə terisa, xuni alidu. ■ ⁸ Oʻz ətlirining arzu-həwəslirini qanduruxka uruk qaqқан kixi oʻz ətliridin qiriklik hʻsulini alidu. Lekin Rohni hursən kılıx üqün uruk qaqқан kixi bolsa Rohʻtin mənggülük hayat alidu. □ ⁹ Xunga, yahxi ixlarni kılıxtin harmayli. Uningoʻa erinmisək waqti-saiti toxqanda qokum hʻsul alalaymiz. ■ ¹⁰ Xu səwəbtin, bizdə pürsət bolsila, həmməyləngə, bolupmu etiqadtiki ailigə mənsup bolʻanlaroʻa yahxi ixlarni kılıp berəyli. □ ■

Ahirki agahlandurux wə salam

¹¹ Mana, oʻz kolum bilən xunqə qong hərplər

■ **6:6** Rim. 15:27; 1Kor. 9:11. ■ **6:7** Luқа 16:25; 1Kor. 6:10. □ **6:8** «**Oʻz ətlirining arzu-həwəslirini qanduruxka uruk qaqқан kixi**» — grek tilida «oʻz ətlirigə uruk qaqқан kixi». «**oʻz ətliridin qiriklik hʻsulini alidu**» — yaki «oʻz ətliridin hʻlakətni alidu». ■ **6:9** 2Tes. 3:13. □ **6:10** «**bizdə pürsət bolsila, həmməyləngə, bolupmu etiqadtiki ailigə mənsup bolʻanlaroʻa yahxi ixlarni kılıp berəyli**» — «etiqadtiki ailə» bolsa dunyadiki barlik etiqadqilar, Hudaning ailisini kərsitidu. ■ **6:10** 1Tim. 5:8.

bilən yazoqinimoqa qaranglar! □ 12 Silergə həttni qobul qilixni məjburlimakqi bololanlar, ularning hər biri pəkət əzlrining taxki qiyapitini pərdazlap kərsətməkqi bololan, halas; ularning bu məqsiti pəkət «Məsihning kresti» tūpəylidin bololan ziyankəxliktin qeqixtin ibarət, halas.

□ **6:11 «Mana, əz qolum bilən xunqə qong hərplər bilən yazoqinimoqa qaranglar!»** — nemixqa Pawlus buni yazidu? Yukirikı 4:15-ayət üstidiki izahatta eytkinimizdək, Pawlus adəttə pütükqi arqilik hətlirini yazoqan (məsilən, «Rim.» 16:22). Bizningqə səwəbi uningda birhil kəz kesili bar idi. Xuning bilən: — (1) Pawlus bu hətni yezix jiddiy boloaqqa, yenida muwapıq pütükqi bolmioqanliktin əz qoli bilən hətni yezixqa məjbur bololan; (2) hətni həkikətən əzidin kəlgənlikini ispatlax üqün az degəndimu ahırkı ayətlərni əz qoli bilən yazdı. Qünki xu qaoqda «sahta rosullar» kəp idi, hətta Pawlusning nami bilən sahta hətlərni yazoqanlar bar idi (2Tes.» 2:2ni kərüng). Əz pikrimizqə, Pawlus bu pütün hətni əz qoli bilən yazoqan.

□ 13 Qünki ular özlimu hətnə qilinöjini bilən Təwrat qanunioqa əməl qilmaydu; lekin ular ətliringlardin mahtinix üçün bəribir silərnəni hətnini qobul qildurmaqçi bolidu. □ 14 Özümni elip eytsam, Rəbbimiz Əysa Məsihning kresttiki *өлümidin* baxқа һeқ ix bilən mahtanmioqaymən! Qünki Uning kresti wasitisidin bu dunya manganə nisbətən krestlängən wə mənmu bu dunyoqa

□ 6:12 **«Silərgə hətnini qobul qilixni məjburlimaqçi bololanlar, ularning һərbiri pəкəт özlrining taxқи қияpitini pərdazlap kərsətməкçi bololan, halas»** — «ularning һərbiri pəкəт өзlrining taxқи қияpitini pərdazlap kərsətməкçi bololan»lar bolsa nijatқа igə bolux üçün Təwrat qanunioqa əməl qilix kerək, degən Yəһudiylarning gepidin qorққан, ular Yəһudiylarning mahtixioqa erixixini halaydioqan kixilərdur. «Taxқи қияpəттə» grek tilida «ətlərdə» degən ibarə bilən ipadilinidu. **«ularning bu məqsiti pəкəт «Məsihning kresti» түpəylidin bololan ziyankəxlіktin кəqixtin ibarət, halas»** — «Məsihning kresti түpəylidin bololan ziyankəxlіk»: demək, «Məsihning kresttiki өlümi (yaki «krestining bizarlıқı») түpəylidin bololan ziyankəxlіk». Bu ziyankəxlіk Yəһudiylar təripidin, əlwəттə. «Məsihning kresti» degini bolsa, «Məsihning krestlängəndə bololan qurbanlıқı birdinbir nijat yoludur» degən һəwərninğ kişkiqə ipadisidur. Xu qaoqda muxu һəқіқətni tarқatқuқılarning һəmmisi Yəһudiylar təripidin (wə kəp baxқılar təripidinmu, əlwəттə) ziyankəxlіkkə uqraytti. □ 6:13 **«ular ətliringlardin mahtinix üçün bəribir silərnəni hətnini qobul qildurmaqçi bolidu»** — «ətliringlardin mahtinix» degən ibarini қандақ qüxinimiz? Muxu Yəһudiylar, «Galatyalіқlar gepimizgə kirdi, ularoqa hətnini qobul qildurup ularni nijat yolioqa aloqa basturduқ!» dəp baxқа Yəһudiylar aldida mahtinixni halaytti.

nisbətən krestlängən. □ 15 Qünki Məsih Əysada nə hətnilik nə hətnisizlik degənlər küqkə igə əməstur; birdinbir küqkə igə bolidiqini pəkət yengi bir yaraloquqidur! □ ■ 16 Bu qaidə boyiqə mangidioqanlaroqa, ularning həmmisigə wə Hudaning Israilioqa hatirjəmlik wə rəhim-xəpəkət boləyay! □ ■ 17 Buningdin keyin heqkim bu ixlar bilən yənə meni awarə qilmisun! Qünki mən öz bədinimdə Əysaning

□ 6:14 **«Qünki Uning kresti wasitidid bu dunya munga nisbətən krestlängən wə mənmu bu dunyaoqa nisbətən krestlängənmən»** — «bu dunya munga nisbətən krestlängən» degən ibarə, munga nisbətən ölgən, deməqci.

□ 6:15 **«birdinbir küqkə igə bolidiqini pəkət yengi bir yaraloquqidur!»** — «yengi bir yaraloquqi» degən ibarə «yengi (yaritiləqan) adəm»ni alahidə kərsitidu; lekin bu ibarə yənə Məsihning əlümi arkilik apiridə boləqan hər bir «yengi adəm» wə kəlgüsidə pəyda bolidiqan yengi asman-zeminni öz iqigə alidu. ■ 6:15 Mat. 12:50; Yh. 15:14; 2Kor. 5:16; Gal. 5:6; Kol. 3:11. □ 6:16 **«Bu qaidə boyiqə mangidioqanlaroqa, ularning həmmisigə wə Hudaning Israilioqa hatirjəmlik wə rəhim-xəpəkət boləyay!»** — «Hudaning Israili» (yaki «Hudaning həkikiy Israili») — demək, baxqa bir «Israil» bar. Bizningqə bu ibarə Israildin, yəni Yəhudiylar iqidiki Hudaning nijat yolida mangoqan, Məsih Əysani qəbul qiloqanlarni (yəni «Hudaning qaldisi»ni) kərsitidu. Qaloqan Yəhudiylar «Israil» bolsimu, «Hudaning Israili» əməs. Bəzi alimlar bu jümlidiki «wə»ni «yəni» dəp tərjimə qilip, «Hudaning Israili» pütkül jahandiki Məsihkə təwə boləqanlardin boləqan jamaətni kərsitidu, dəp qaraydu. Lekin bizningqə Pawlusning bu ibarisi, «mən yukirida bəzi Yəhudiylar toqruluk kattik gəp qiloqinim bilən, həmmə Yəhudiy xundaq, dəp oylap kətmənglar! «Hudaning Israili» bardur!» deməqci. ■ 6:16 Zəb. 125:5.

yara izlirini k t rim n! □ ■

¹⁸ K rindaxlar, Rəbbimiz  ysa Məsihning meh r-x pkiti ro inglaroqa yar boloyay! Amin!

□ **6:17** «... Mən  z b dinimd  Əysaning yara izlirini k t rim n!» — « ysaning yara izliri» — dem k, Pawlusning tenid  qaloyan yara izliri, y ni M sih  q n hux h w r tarkitix yolida tartqan azab-oqub tlirining iznaliridur. Xu t r pt  u k p yarilanoqan R bbi  ysaoqa ohxaxtur. « ysaning yara izliri»ning grek tilida ikkinqi m nisimu bar: « ysaning (baskan) tamo isi» — dem k, Pawlus bu s z arkilik  zining  ysaoqa p t nley m nsup ik nlikinimu t kitlim kqi. ■ **6:17** 2Kor. 4:10.

**Muq ddes Kalam (y ngi yezik)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in
Pinyin script**

Copyright   2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 12 Sep 2021

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5